

Nr 48.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa byggnadsarbeten vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården; given Stockholms slott den 2 februari 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I årets statsverksproposition framlades förslag (V ht p. 37) om förflyttning av verksamheten vid Skarvik-Tallåsens skolhem och yrkesskola till Ljungaskogs och Sonestorps yrkesskolor. Uppkomna frågor rörande byggnadsarbeten, som erfordrades för omläggningens genomförande, skulle senare upptagas till behandling. I förevarande proposition framlägges ett byggnadsprogram; det föreslås, att kostnaderna, 585 000 kronor, skola bestridas från en särskild fond, som är avsedd för utbyggnad av de statliga ungdomsvårdsskolorna.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms
slott den 2 februari 1951.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, QUENSEL, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, fråga om *vissa byggnadsarbeten vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* samt anför.

I årets statsverksproposition (V ht p. 37) har Kungl. Maj:t på min hemställan föreslagit riksdagen vissa omläggningar inom ungdomsvårdsskolorna. Förslaget innebär i huvudsak, att vården av det kvinnliga psykopatkiendet, som nu omhändertages vid Skarvik-Tallåsens skolhem och yrkesskola, skall överflyttas till Ljungaskog- och Sonestorpsanstalterna, vilka f. n. taga emot annat manligt resp. kvinnligt ungdomsvårdsskoleklientel. Vissa andra förändringar skola därjämte vidtagas i syfte att motväga den genom omläggningen uppkommande minskningen av platsantalet för debilt manligt klientel (Ljungaskog). I statsverkspropositionen beräknades ungdomsvårdsskolornas avlönings- och omkostnadsanslag utifrån den förutsättningen att omläggningen skall vara genomförd den 1 januari 1952. Frågan om erforderliga byggnadsarbeten förbigicks däremot tills vidare. Jag anhåller nu att få upptaga denna fråga till behandling.

Socialstyrelsens förslag.

Till grund för omorganisationsförslaget ligger en i statsverkspropositionen anmäld skrivelse från socialstyrelsen den 8 november 1950. Beträffande detaljerna torde få hänvisas till handlingarna.

Ljungaskog-Sonestorp.

Den nya psykopatskolan skall enligt förslaget organiseras på fyra avdelningar, nämligen

en *specialavdelning* för 10 elever å nuvarande elevhemmet Ljungbacka (Ljungaskog), avsedd för tillfälligt omhändertagande av oroliga elever och omfattande, förutom enkelrum för dessa elever, bl. a. en läkarmottagning, sjuksal och två sjukrum,

en *utskrivningsavdelning* för 10 elever å nuvarande elevhemmet Sörgården (Sonestorp) samt

två *vanliga avdelningar* för vardera 20 elever å nuvarande elevhemmen Björkhaga (Ljungaskog) och Björkbacken (Sonestorp).

Av handlingarna i ärendet samt av vad jag i övrigt inhämtat framgår, att enligt socialstyrelsens plan Ljungbacka, som är en gammal byggnad och i synnerligen dåligt skick, skall genomgå en nästan fullständig inre ombyggnad. Ombyggnaden av Sörgården inskränker sig till anordnande av en dubblett och ett enkelrum för personal. Å Björkhaga skall i övre våningen anordnas ett dagrum för eleverna och ett jourrum för vakthavande. Omfattande reparationer skola vidtagas å dessa byggnader samt å Björkbacken.

Vidare föreslås, att kontorsbyggnaden å Ljungaskog, som bl. a. rymmer ett antal personalrum, skall repareras och förses med ett badrum å övre våningen.

Snickeri och mekanisk verkstad å Ljungaskog äro f. n. inrymda i två särskilda byggnader. Den mekaniska verkstaden föreslås omändrad till samlings- och fritidslokal. Enligt vad jag inhämtat skall bl. a. ett nytt golv läggas i hela byggnaden, varvid den nuvarande smedjan försvinner; duschrumb och redskapsutrymmen skola anordnas. Vidare skall taket höjas för att lämna bättre utrymme för gymnastik och lekar. Snickeriverkstaden skall inredas till sy- och vävsal. De vid Sonestorp befintliga jordbruksbyggnaderna, som äro omoderna och i bristfälligt skick, skola rivas.

Härjämte föreslås, att rektorsbostaden å Ljungaskog samt fyra personalbostadshus skola repareras. Ett personalbostadshus för tre befattningshavare skall uppföras. Detta hus skall inrymma två lägenheter, vardera med en golvyta om 45 m² och innehållande två rum, pentry och badrum, samt en lägenhet om rum med sovalkov, pentry och badrum.

Övriga skolor.

Verkstäderna vid Ljungaskog skola överflyttas till Margretelund, där två verkstadslokaler skola uppföras. Elevhemmen vid Margretelund böra repareras och standardförbättras.

Slutligen skola vissa personalbostadshus uppföras vid Hornö och Brättegården i syfte att öka platsantalet vid dessa skolor. Vid Hornö skall sålunda uppföras ett hus för 3 lärarinnor utöver ett liknande hus, för vilket medel begärts i petitaskrivelsen, och vid Brättegården en rektorsbostad (jfr V ht p. 39). Vissa reparationer böra därjämte komma till stånd vid dessa skolor.

Kostnadsberäkning.

Kostnaderna för den föreslagna omläggningen ha i samråd med arkitekten Birger Jonson beräknats enligt följande uppställning.

Ljungaskog-Sonestorp.

Ombyggnad av Ljungbacka	220 000
Ombyggnad av Björkhaga	30 000
Ombyggnad av kontorsbyggnaden	15 000
Ombyggnad av snickeriverkstad	40 000
Ombyggnad av mekanisk verkstad	55 000
Reparation av Björkbacken	13 300
Ombyggnad av Sörgården	14 000

Reparation av rektorsbostaden	6 000
Uppförande av ett personalbostadshus	115 500
Reparationer av 4 personalbostadshus	5 000
Inventarier	20 000

Margretelund.

Uppförande av två verkstadslokaler	132 000
Reparation av elevhemmen	15 000

Hornö.

Uppförande av ett personalbostadshus	115 500
Diverse reparationer	15 000

Brättegården.

Diverse reparationer	15 000
----------------------------	--------

Gemensamt.

Arvoden, administration och oförutsett	20 000
--	--------

Kronor 846 300

Vid beräkningen av kostnaderna för de båda personalbostadshusen vid Ljungaskog-Sonestorp resp. Hornö ha de ursprungligen beräknade kostnaderna — 105 000 kronor för varje hus — förhöjts med 10 % inför väntade ökningarna av byggnadskostnaderna i allmänhet.

Socialstyrelsen anmärker, att kostnaderna för nybyggnad av en specialavdelning samt en skolhemsavdelning med skolsalar och bostäder beräknats till 275 000 resp. 165 000 kronor.

Byggnadsstyrelsens yttrande.

Med hänsyn till nödvändigheten av att i nuvarande ekonomiska läge i möjligaste mån begränsa investeringarna förordar byggnadsstyrelsen vissa förenklingar i det framlagda byggnadsförslaget samt anför i huvudsak följande.

Vad först angår förslaget till ombyggnad av elevhemmet Ljungbacka, är denna byggnads planform mindre lämplig för en uppdelning i smärre rum, varjämte med den visade planlösningen ett antal elevrum komma att förläggas mot norr, vilket är mindre tillfredsställande. Vidare synes endast ett badrum behöfligt i övre våningen. Med hänsyn till de beräknade kostnaderna för en nybyggnad förordar styrelsen emellertid ombyggnadsförslaget, under förutsättning att byggnadens belägenhet intill landsvägen icke innebär någon större olägenhet för avdelningens verksamhet.

Elevhemmen Björkhaga (Ljungaskog) och Björkbacken (Sonestorp) synas med nuvarande rumsdisposition kunna utan egentliga ombyggnadsarbeten tagas i anspråk för planerat ändamål.

Då särskilt personalbadrum finnes inrättat i Björkbacken torde det föreslagna badrummet vid personalrummen i Sörgården kunna utgå. För dessa personalrum bör i stället anordnas en gemensam toalett.

Smedjan i den nuvarande mekaniska verkstaden kan enligt underhandsuppgift komma att behövas för anstalten även i framtiden, varför den tills

vidare icke synes böra tagas i anspråk såsom biutrymme till den planerade samlingssalen. Omklädnadsrum m. m. torde kunna inredas i nuvarande lokaler för lärare och förråd. Någon höjning av taket i den blivande samlingssalen synes ur ekonomisk synpunkt ej böra ske.

Snickeriverkstaden torde efter ommålning och viss mindre reparation kunna utnyttjas till sy- och vävsal. Den gamla entrén bör kunna bibehållas.

Byggnadsstyrelsen beräknar kostnaderna enligt följande uppställning (priserna angivna efter prisläget sommaren 1950).

Ljungaskog-Sonestorp.

Ombyggnad av Ljungbacka	200 000
Ombyggnad av Björkhaga	2 000
Ombyggnad av kontorsbyggnaden	10 000
Ombyggnad av snickeriverkstaden	35 000
Ombyggnad av mekaniska verkstaden	40 000
Ombyggnad av Sörgården	9 000
Reparation av rektorsbostaden	2 000
Uppförande av ett personalbostadshus	105 000
Inventarieutrustning	20 000

Margretelund.

Uppförande av två verkstadslokaler	132 000
--	---------

Hornö.

Uppförande av ett personalbostadshus	105 000
--	---------

Gemensamt.

Arvoden, administration och oförutsett	20 000
	<u>Kronor 680 000</u>

I byggnadsstyrelsens belopp ha icke medräknats kostnaderna för vissa arbeten av ren underhållskaraktär, vilka synas kunna anstå tills vidare och sedermera utföras i samband med de årliga underhållsarbetena. Icke heller har medräknats inläggning av linoleummattor i elevhemmen Ljungbacka, Björkhaga, Björkbacken och Sörgården, för vilket arbete kostnaderna beräknas till ca 30 000 kronor.

Departementschefen.

Vid behandlingen av ungdomsvårdsskolornas avlöningsanslag för nästa budgetår (V ht. 1951, p. 37) biträdde jag socialstyrelsens förslag att det kvinnliga psykopatklientelet skall överflyttas från Skarvik—Tallåsen till Ljungaskog—Sonestorp. I anslutning till denna åtgärd borde de vid Ljungaskog f. n. befintliga verkstäderna överföras till Margretelunds yrkesskola; däremot ville jag icke tillstyrka socialstyrelsens framställning om utbyggnad av yrkesskolorna Hornö och Brättegården såsom kompensation för den minskning i platsantal för det kvinnliga normalklientelet, som uppstår då Sonestorp disponeras för psykopatklientelet. I förevarande sammanhang

gäller det sålunda att taga ställning till socialstyrelsens byggnadsprogram endast i den mån detta berör Ljungaskog—Sonestorp och Margretelund.

Vid planläggningen av den nya psykopatskolan Ljungaskog—Sonestorp har socialstyrelsen, med hänsyn till önskvärdheten av att i görligaste mån begränsa kostnaderna, i så stor utsträckning som möjligt sökt utnyttja redan befintliga byggnader. Sålunda har styrelsen bl. a. räknat med att elevhemmet Ljungbacka å Ljungaskog skall användas såsom specialavdelning för oroliga elever och som sjukavdelning. De av byggnadsstyrelsen antydda olägenheterna av att landsvägen söderut från Örkellunga går fram intill byggnaden komma, enligt vad jag inhämtat, att i väsentlig mån undanröjas. Huvuddelen av trafiken torde nämligen, sedan en pågående vägrätning avslutats, framgå på betryggande avstånd från skolan. Härtill kommer att en lösning i överensstämmelse med socialstyrelsens förslag ställer sig avsevärt mindre kostsam än en nybyggnad för ändamålet. Jag biträder därför förslaget på denna punkt. Icke heller i övrigt har jag något att erinra mot den föreslagna dispositionen av skolans byggnader.

Margretelund skall, som nyss nämnts, övertaga de vid Ljungaskog nu befintliga verkstäderna (snickeri och mekanisk verkstad). Med hänsyn till att Margretelund saknar lokaler för detta ändamål böra två verkstadsbyggnader av den typ socialstyrelsen föreslagit uppföras därstädes.

Kostnaderna för genomförande av byggnadsprogrammet vid Ljungaskog—Sonestorp ha av socialstyrelsen uppskattats till 533 800 kronor. Verkstadslokalerna vid Margretelund ha beräknats kosta 132 000 kronor; för denna skola har därjämte begärts ett belopp av 15 000 kronor till diverse reparationer. Med hänsyn tagen jämväl till behovet av medel för arvoden m. m., 20 000 kronor, har socialstyrelsen sålunda uppskattat totalkostnaderna för Ljungaskog—Sonestorp och Margretelund till 700 800 kronor. Enligt byggnadsstyrelsens mening kunna kostnaderna nedbringas till 575 000 kronor. Byggnadsstyrelsen har nämligen ansett dels att smärre, förbilligande ingrepp i detaljerna kunna vidtagas på vissa håll och dels att vissa arbeten av underhållskaraktär kunna utföras i samband med de årliga underhållsarbetena vid resp. skola. I motsats till socialstyrelsen har byggnadsstyrelsen dock härvid icke medräknat kostnaderna för inläggande av linoleummattor i de fyra elevavdelningarna vid Ljungaskog—Sonestorp, 30 000 kronor.

Jag föreslår, att byggnadsarbetena få utföras med de begränsningar byggnadsstyrelsen angivit. I likhet med byggnadsstyrelsen anser jag, att underhålls- och reparationsarbeten i största möjliga utsträckning böra utföras successivt med anlitanande av tillgängliga medel under omkostnadsanslaget. Med utgångspunkt från byggnadsstyrelsens beräkningar föreslår jag därför, att för byggnadsarbetena anvisas ett belopp av 585 000 kronor, avsett att jämväl täcka kostnaderna för inläggande av linoleummattor i specialavdelningen å Ljungaskog.

Det bör anmärkas att byggnadskostnaderna beräknats med utgångspunkt från prisläget å byggnadsmarknaden under sommaren 1950. I den mån pris-

utvecklingen leder till ökade byggnadskostnader bör detta motvägas genom sådana begränsningar i byggnadsprogrammet, som ytterligare kunna vidtagas utan att anstaltens lämplighet för sitt ändamål minskas. I den mån en kostnadsökning icke kan på detta sätt undvikas, torde jag få återkomma med förslag om anvisande av ytterligare medel.

Medel för byggnadsarbetena böra anvisas från den särskilda fond för utbyggnad av de statliga ungdomsvårdsskolorna, som tillkom sedan städerna Stockholm och Göteborg år 1949 befriats från skyldighet att hålla egna ungdomsvårdsskolor (jfr prop. 1949: 85, s. 16). Denna fond är ännu orörd och uppgår till 880 000 kronor.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

bemyndiga Kungl. Maj:t att av Fonden för utbyggnad av statens ungdomsvårdsskolor disponera ett belopp av högst 585 000 kronor för byggnadsarbeten, i huvudsaklig överensstämmelse med av mig förordat förslag, vid ungdomsvårdsskolorna Ljungaskog—Sonestorp och Margretelund.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lars Lemne.
